

Първата чернова на ИНПЕК е плах частичен план за постигане на климатичните цели към 2030 г.

/ резюме на [Становище](#) на Екологично сдружение “За Земята” върху проект на актуализация на Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030 г. от 22.12.2023 г. /

Близо шест месеца след крайния срок за подаване на чернова на актуализиран Интегриран план в областта на енергетиката и климата (ИНПЕК) България публикува първа версия на документа на 22 декември 2023 г. Вероятно е съвпадение, че това се случи ден след съобщението на ЕК за започване на начални стъпки за [наказателна процедура към България](#), защото не е изпратила в законоустановения срок 30 юни 2023 г. чернова на ИНПЕК до Комисията.

Настоящата публикувана версия на ИНПЕК представя наличните политики и мерки в България, но не и как те ще се изменят, за да бъдат постигнати националните интереси в синхрон с енергийния преход и постигането на безопасен климат.

Добрата новина е, че за първи път се споменава национална цел за постигане на климатична неутралност до 2050 г. Липсва обаче конкретика какво трябва да се случва за постигането на голямата цел в периода до 2030 г., обхващащ действието на ИНПЕК. Ключово е включването във финалната версия на ИНПЕК на междинни срокове и капацитети / мерки по постепенното преустановяване работата на въглищните мини и тецове, каквато информация все още липсва и в приетите Териториални планове за справедлив преход (ТПСП). Във връзка с **изселването** заради възледобив села в Старозагорско села Бели бряг и Трояново е необходимо изготвянето на ясен план за това кои земи ще бъдат засегнати от бъдещия възледобив в затихващата по стопански причини възледобивна дейност на Мини Марица Изток.

В черновата липсват секторни цели, а **наличните цели за дял на ВЕИ и енергийна ефективност са или на минимално изискуемото ниво, или дори под него**, както стана ясно от Комуникация на Комисията относно [оценката ѝ на черновите на ИНПЕК на страните членки от Комисията](#), публикувана на 18 декември 2023 г. (Таблица 2, минималната ВЕИ цел в крайното потребление трябва да е е 33% вместо подадените 29.9%).

Друг конкретен пример от текста е пълното отсъствие на **проблема за петролната зависимост** на националната транспортна система, както и анализ на причините, цели и мерки за преодоляването ѝ, въпреки съвсем ясното изискване за такива в Насоките на Комисията. Настояваме за планиране на намаляването и **крайна дата използването на петрол**, а също така и на **изкопаем газ**. По-сериозно внимание трябва да се отдели на това не само как да се диверсифицират източниците на газ, а на това как да се намали зависимостта като цяло. Сериозно преосмисляне е нужно на плановете за **газификация на домакинствата**, както и на **желанието за развитие на местен добив на газ и**

петрол, което е и в разрез с европейските тенденции за намаляване на потреблението им. България ясно трябва да върви в посока към подходящите за бъдещето възобновяеми енергийни източници, вместо да рискува ново заключване към изкопаеми горива - всяка нова инвестиция за добив на изкопаеми горива носи риск от невъзвръщаемост и се обезсмисля в дългосрочен план.

Ако ще развива **ядрена енергетика**, България трябва да вземе предвид всички фактори, рискове и финансови ограничения, каквото не виждаме да е направено до момента. Не се отчитат разходите в рамките на жизнения цикъл на нови мощности. Не се залагат реалистични срокове за строителство, не се дава алтернатива какво ще предприеме страната в случай на сериозно забавяне на проектите и невъзможност за постигане на заложената стъпка за декарбонизация към дадена година. Липсва план или дори споменаване на нуждата от управление на изнасяното преди към Русия отработеното ядрено гориво.

Под една или друга форма, нееднократно е записано твърдението за поставянето на **“енергийната ефективност на първо място”**, но нас остава съмнението за разбирането на термина, както и евентуалните траектории за постигането му

Предлагаме стратегически да се реши широко разпространения проблем с енергийната бедност у нас в съответствие с дефиницията от Директивата за енергийна ефективност (EED). Препоръчваме обръщане на внимание на студоснабдяването като част от микса решения към все по-силно усещашата се лятна енергийна бедност.

Изготвянето, спазването, провеждането на ветрило от политики и мерки за повишаване на енергийната ефективност в отделните сектори, и най-вече мониторинга на постигнатите резултати от тях е ключова предпоставка за **прилично изпълнение на ИНПЕК**. Да се допълни реформата “Едно гише” за сградно обновяване, и да се изпълни на практика с допълнителни услуги, като обучаване на енергийни одитори, връзка с финансови институции, обучения на инсталатори, и местни енергийни шампиони са едва няколко от идеите ни.

Силно се надяваме, че след публикуване на финалната чернова, съдържаща и резултатите от понастоящем липсващото моделиране, ще бъде предоставено достатъчно **време за обществено обсъждане - поне 8 седмици!**